

Arbetsgruppen för flerspråkiga finländare och invandrade personer som samhällsaktörer, mötesrapport 6/2022

Flerspråkiga finländare och invandrade personer som samhällsaktörer

Unga med invandrarbakgrund, flerspråkiga unga och deras roll i deltagandestrukturerna – Reetta Mietola och Anna Suni, Helsingfors universitet

Mietola och Suni inledde med att referera en tidigare undersökning av ungas deltagande. Därefter redogjorde de för sin egen studie¹, som ingår i det större forskningsprojektet All youth. Enligt dem är det utifrån den tidigare undersökningen **svårt att skapa sig en helhetsbild av deltagandet bland unga som flyttat till och flerspråkiga unga i Finland**. I många undersökningar nämns inte unga med invandrarbakgrund eller flerspråkiga unga separat, och därför är det svårt att få tag på information om deras deltagande. Forskningen har även främst fokuserat på integration och invandrade personers aktivitet och färdigheter.

Den tillgängliga informationen ger en något motstridig bild. Enligt Ungdomsbarometern är unga med invandrarbakgrund i snitt mindre intresserade av politik än övriga unga (Ungdomsbarometern 2018). Samtidigt konstaterar man i samma undersökning att minoritetstillhörighet och diskrimineringsupplevelser har samband med ett i snitt mer aktivt deltagande. I Päivi Harinens (2005)² studie sågs upplevelser av utanförskap eller rasism som ett betydande hinder för deltagandet i ungdomsorganisationernas verksamhet – organisationerna är inte nödvändigtvis medvetna om det. Det är även svårt att kombinera ett synsätt där de unga betraktas som personer i behov av stöd med ett perspektiv som lyfter fram de ungas aktivitet.

¹ Anna Suni & Reetta Mietola (2021) 'Dear colleagues, I ask you to act like adults': minority youth and their political participation, Journal of Youth Studies, DOI: 10.1080/13676261.2021.2009784

² Harinen, Päivi (2005) Mitähän tekis? Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen -tutkimushankkeen väliraportti. Helsingfors: Ungdomsforskningsnätverket.

Suni och Mietola har själva studerat flerspråkiga ungas deltagande i en kurs om samhällsaktivitet. De flerspråkiga unga som deltog i kursen **ansåg visserligen att det finns ett behov av vissa former av stöd samtidigt som de ställde sig kritiska till att de bemöts som representanter för en viss grupp och att de därför betraktas som resurslösa eller marginaliserade.** Problemet är inte egentligen att de unga saknar kunskap, utan snarare hur de ska få tillträde till de platser där man fattar beslut. De unga retade sig också på mångkulturstämpeln. **Det är viktigt att notera att de unga som tillhör en invandrar-/språkminoritet inte kan bemötas som en enda grupp, utan att det finns stora skillnader inom den här gruppen.**

Diskussion

I redogörelsen hänvisade man till valforskning som vidhåller att högskoleutbildade röstar aktivare än lägre utbildade – kullkastas inte denna uppfattning av att personer med somalisk bakgrund deltar i val? Mietola och Suni konstaterade att valforskning inte direkt hör till deras sakkunskapsområde

Vilka är de mångkulturella unga, hur ska de definieras? I den presenterade studien har avgränsningen gjorts utifrån vem som hade valts för att delta i den kurs som var föremål för studien. Frågan om definitioner är intressant också för att definitionerna i tidigare studier används på ett mångtydigt och motstridigt sätt. Till exempel i enkäten för Ungdomsbarometern förklaras termen mycket utförligt, men i undersökningsrapporten, dvs. i beskrivningen av undersökningens resultat, noteras situationen för unga med invandrarbakgrund endast helt kort. Samtidigt är det säkert så att det finns unga med invandrarbakgrund till exempel i ungdomsfullmäktige, men det noteras inte nödvändigtvis inom forskningen och forskningen erbjuder inga synpunkter på det. Rent allmänt beaktas många olika bakgrunder sällan inom forskningen om unga, om inte det är en utgångspunkt för forskningen.

Vilka politiska rekommendationer leder er undersökning till? Situationen är motstridig eftersom unga i Finland i internationell jämförelse visserligen har bra kunskaper om demokrati, samtidigt som de saknar erfarenhet av att påverka. En annan motstridighet är att röstning gång på gång lyfts fram som en metod att påverka i enkäterna samtidigt som röstningsaktiviteten sjunker.

Det är även kontroversiellt att unga som är intresserade av att påverka går med i ungdomsfullmäktige och konstaterar att arbetet inte ger dem de påverkningsmöjligheter som de önskat. Man måste komma ihåg att termen invandrarbakgrund inte är tillräckligt exakt för att beskriva unga med många olika bakgrunder: för att bli varse om strukturella hinder måste man identifiera vem som blir sedd och vem som lämnas utanför. En annan förutsättning för deltagande är en trygg plats att föra en politisk diskussion. I ett polariserat diskussionsklimat går man miste om deltagandet bland de unga som upplever att verksamhetsklimatet är obehagligt. Diskussionsklimatet och diskussionskulturen bör ändras

för att alla ska kunna delta. Bland många aktivistunga diskuteras även utmattning aktivt. Av den kurs som Mietola och Suni studerade framgick det även att unga gärna vill diskutera partipolitik, men att det inte är någonting man traditionellt är öppen med inom olika institutioner för demokratisk fostran i det finländska samhället.

En orsak till att de personer som talar ett främmande språk och som hör till synliga minoriteter i Finland inte vill engagera sig i politiken är så kallade riktade trakasserier. Kvinnor och personer som hör till minoriteter råkar oftare ut för riktade trakasserier. Jag har ombetts ställa upp som kandidat för olika partier, men eftersom jag räknar med att råka ut för riktade trakasserier har jag inte gjort det.

Får kunskaper i finska eller svenska vara en förutsättning för demokratiskt deltagande? Till exempel kampanjen för allas val (Kaikkien vaalit) gjordes på flera språk. Räcker det att dela ut material eller behövs det något annat? Det är även viktigt att möjliggöra verksamhet i flerspråkiga föreningar.

Politiska partier vänder sig till studentorganisationerna för att be flerspråkiga unga delta i partiet i egenskap av invandrare. Detta fenomen förekommer inom allt från små föreningar till rikspolitiken. Ozan Yanar sade en gång: han skulle gärna ha diskuterat ekonomi men medierna frågade alltid om rasism. Att koppla ihop någon enbart med invandrarrollen innebär att man begränsar möjligheterna att delta. Alla unga vill inte diskutera rasism, alla kanske inte ens har upplevt rasism.

Det är viktigt att unga får uppmuntran. Man måste dock ta hänsyn till att flerspråkiga unga har många olika bakgrunder. Vissa har utmärkta möjligheter att delta medan andra inte ens kan säga sin åsikt om skolmaten. När det gäller barn och unga måste man beakta familjens betydelse. Föräldrarnas upplevelser i ursprungslandet kan gå i arv. I Finland är det dock inte vanligt att man berättar om sin politiska ståndpunkt eller sitt röstningsbeslut – hur får unga då veta om dessa saker?

En mycket viktig fråga är vad som förväntas av politiker med invandrabakgrund: måste man alltid tala om invandring? Och hur förhåller sig politikern till att det samtidigt är viktigt att höra de berörda parterna till exempel i invandringsfrågor? Hur ska man hitta jämvikt i den här frågan? Det är viktigt att politisk aktivitet inte definieras genom en enda egenskap. Politiker med invandrabakgrund har åsikter om till exempel vargar och Nato.

Information, kunskap och erfarenhet av att påverka, förebilder, uppmuntrande vuxna och aktiv inbjudan – Gurmman Saini

Gurmann Saini berättade om sina erfarenhetsbaserade observationer av hur man kan underlätta ungas politiska deltagande.

Information: Ett budskap på byråkratspråk når inte fram. När det gäller till exempel informationen om röstning i välfärdsområdesvalet är den primära källan för de flesta inte justitieministeriets redogörelse för regionförvaltningsreformen. Det är viktigt att budskapet är enkelt och når fram samt att informationen är kortfattad.

Uppmuntran: Man bör även förklara vad man kan få och uppnå på det personliga planet eller ur lokalsamhällets perspektiv genom att gå med i påverkansarbetet. När jag har rekryterat för till exempel studieverksamhet i organisationsvärlden berättar jag om studiepoäng, arbetslivskompetens, nätverk. Då känner den rekryterade inte att man bara vill utnyttja honom eller henne utan att den rekryterade också själv kan få ut någonting av verksamheten.

Upplevelsen av att påverka och lyckas: Att till exempel skriva en insändare om något man upplever som viktigt eller att träffa en beslutsfattare gör verksamheten mer konkret.

Förebilder: Själv ser jag inte så många personer som liknar mig på det politiska fältet i Finland, men man kan också hitta en förebild någon annanstans, och man kan naturligtvis ha förebilder från andra etniska eller kulturella grupper. När man ska uppmuntra unga är det viktigt med förebilder.

Uppmuntrande vuxna: Uppmuntran från en lärare, föräldrarna, en tränare eller någon annan vuxen är väsentlig. Utifrån erfarenheterna i ungdomsfullmäktige i Vanda påverkas deltagandet bland unga i allra högsta grad även av den uppmuntran de unga får av vuxna i sin närhet.

Aktiv rekrytering: De rekryterade personerna ska bemötas på ett lämpligt sätt, det ska finnas tillräckliga resurser för att bjuda in unga. Man bör även göra klart för de unga att de inte behöver veta allt genast.

Kommentarer till redogörelsen:

Till exempel ska materialet om val gärna finnas på flera språk, samtidigt som man berättar om saker enkelt och utan jargong och beskriver ämnet i klartext.

I kommunernas ungdomsfullmäktigearbete deltar ofta en ungdomsledare som har till uppgift att stödja verksamheten. Ungdomsledarna är dock inte nödvändigtvis experter på kommunernas förvaltningsprocesser och demokrati och det är inte sagt att den medverkande vuxna kan ge råd om de demokratiska processerna.

Verksamheten MakeSomeNoise – Sami Komppula, Helsingfors stad

Make Some Noise 2016–2020. En verksamhetsmodell som tagits fram av stiftelsen Me och Helsingfors stad i syfte att åtgärda det faktum att diskussionen om mångkultur ofta förs över huvudet på nya finländare. Verksamhetens webbplats: www.makesomenoise.today.

Arbetet går ut på att en grupp aktiva unga och unga vuxna erbjuds stöd och utbildning om påverkanskommunikation. Till ett seminarium i Helsingfors kallades beslutsfattare och andra högprofilerade påverkare för att lyssna till de ungas anföranden inom ramen för en lyssnande dialog där beslutsfattarna lyssnade på och kommenterade de ungas anföranden.

Helsingforsgruppen finns fortfarande och får ofta kontaktförfrågningar – till exempel inbjudningar till olika evenemang. Verksamheten har nu pilottestats också i andra städer.

Enligt Komppula var det viktiga med verksamheten upplevelsen av att bli hörd: idén med verksamheten är att de beslutsfattare som hört de unga kan ta de ungas synpunkter i beaktande i beslutsfattandet. De unga har även bjudits in till olika evenemang.

Kommentarer till redogörelsen

Arbetsgruppen har positiva erfarenheter av verksamheten.

Har jag rätt att tala? Betydelsen av rasismupplevelser och språk i unga invandrade personers påverkansarbete – Gelawej Viyan, Plan International

Projektet för demokratisk fostran Muuttajat! riktar sig till unga 15 år fyllda personer med invandrarbakgrund. Verksamheten syftar till att de unga ska förstå hur det finländska samhället fungerar och veta vilka verksamhetsmetoder som finns i samhället. På så sätt bidrar projektet till att avveckla konstellationen där unga med invandrarbakgrund är underrepresenterade i samhällspåverkan. Verksamhetsformerna består av såväl skolbesök som mer varaktiga grupper.

Viyans redogörelse grundar sig på de kumulativa erfarenheterna inom projektet av att under flera års tid ha arbetat med unga. Utmaningar för deltagandet som identifierats i verksamheten är:

- Språk: alltför ofta och i onödan krävs mycket höga språkkunskaper för att man ska kunna delta
- Det finns inte tillräckligt med lågtröskelmöjligheter att delta
- De unga kan ha bristfälliga kunskaper om det finländska samhället
- Deltagandet förhindras av en uppdelning i vi och dem och de unga upplever att de lämnas utanför det finländska samhället

- Upplevelser av rasism och fördomar förhindrar deltagandet – till exempel upplever man att den ursprungliga befolkningen lättare tas på allvar
- Unga uppmuntras inte att delta
- Unga saknar kontakter som möjliggör deltagande

Lösningar som identifierats i projektet:

- Kunskapsnivån höjs med hjälp av lättläst språk och funktionella metoder; verksamhet där språkkunskaperna inte utgör ett hinder
- Lågtröskeldeltagande
- Stödpersoner och kamrattstöd
- Mer forskningsbaserad information om unga invandrade personers deltagande och påverkan
- Mer resurser för demokratisk fostran
- Avveckling av diskriminerade strukturer
- Deltagandet kräver en bra och öppen diskussionskultur

Viyan gav ett exempel på hur man stöder de ungas aktivitet i verksamheten: i stället för att projektets experter skulle uppträda på evenemanget Ung 2022 ville man ha unga talare. Först verkade man inte få ihop deltagare, men när man tog sig tid att diskutera med de unga och förbereda sig tillsammans hittade man talare bland de unga.

Kommentarer till slutrapporten

Ett första utkast till slutrapporten lämnas in senast den 28 mars.

Rapporten bör beskriva de inbyggda institutionella problemen, dvs. infallsvinkeln bör ligga på de diskriminerande strukturerna.

I fråga om det politiska deltagandet och valen bör det finnas konkreta förslag och medel för att främja deltagandet.